



Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ



TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

11. 03. 2024. – 15. 03. 2024.

ODJEL ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE



Sarajevo, 18. 03. 2024. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINACIJSKIM TRŽIŠTIMA
11. 03. 2024. – 15. 03. 2024.

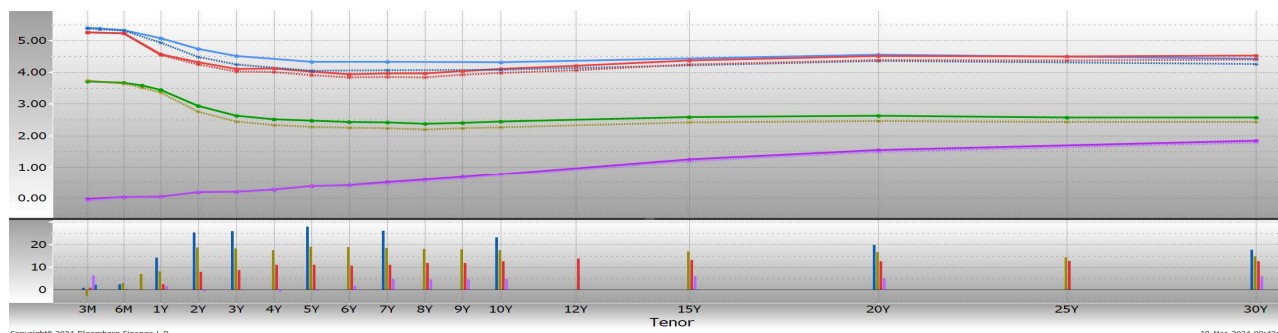
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan	
	8.3.24	15.3.24	8.3.24	15.3.24	8.3.24	15.3.24	8.3.24	15.3.24
2 godine	2,76	2,95	4,47	4,73	4,25	4,33	0,20	0,19
5 godina	2,28	2,47	4,05	4,33	3,91	4,02	0,39	0,38
10 godina	2,27	2,44	4,07	4,31	3,98	4,10	0,74	0,79

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi	
	8.3.24	15.3.24
3 mjeseca	3,779	3,743
6 mjeseci	3,635	3,666
1 godina	3,386	3,461

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica



Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za periode od 3 mjeseca do 30 godina na dane 15. 03. 2024. godine (pune linije) i 08. 03. 2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Prinosi obveznica eurozone su prošlog tjedna zabilježili priličnu korekciju naviše duž cijele krive. Prinosi njemačkih obveznica su povećani između 17,5 i 19 baznih poena, a prinosi italijanskih obveznica između 12 i 14 baznih poena. Rast prinosa je bio rezultat objavljenih potrošačkih i proizvođačkih cijena u SAD koji su ukazali na još uvijek nazočne inflatorne pritiske. Što se tiče ECB, većina dužnosnika je tijekom prošlog tjedna sugerirala mogućnost prvog smanjenja kamatnih stopa u lipnju. Glavni ekonomista ECB Lane je ponovio komentare predsjednice Lagarde od prošlog tjedna o potrebi za dodatnim podacima, a posebice podacima o dinamici promjena plaća, koja bi trebala biti jasnija u travnju, a dodatni podatci dostupni u lipnju.

ECB je objavila detalje revizije operativnog okvira za implementaciju monetarne politike. Ova promjena odražava šire preispitivanje koje je nazočno među većim centralnim bankama u vezi sa osiguravanjem likvidnosti uslijed smanjenja veličine bilance stanja. Kako bi se smanjila stigma banaka koje moraju da posuđuju kod ECB, **ECB je smanjila razliku između kamatne stope koju plaća na depozite banaka (4,0%) i glavne kamatne stope za operacije refinanciranja (najčešće na razdoblje od 7 dana) MRO (4,5%), na 15 baznih poena sa 50 baznih poena.** Kamatna stopa na kreditiranje na prekononočnoj osnovi kod ECB i dalje će iznositi 25 baznih poena iznad kamatne stope MRO. **Ove mjere stupaju na snagu 18. rujna.** Pored toga **ECB je najavila strukturalne dugoročne operacije refinanciranja, kao i da će u kasnijoj fazi uvesti strukturalni portfolio obveznica kada bilanca Eurosustava ponovo počne trajno jačati, uzimajući u obzir naslijeđene obveznice. Stopa obaveznih rezervi za banke na koje se ne plaća kamata ostala je nepromijenjena na razinu od 1%.**

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica rabljenja ili nemogućnosti rabljenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Komesar ekonomije EU Gentiloni je izjavio da bi ekonomija Europe mogla dobiti na snazi kasnije tijekom ove godine nakon što je sporo započela. Istraživanje IW instituta je pokazalo da su strane investicije u Njemačku prošle godine zabilježile najnižu vrijednost u posljednjih deset godina, te su iznosile 22 milijarde EUR, što povećava zabrinutost zbog moguće deindustrijalizacije.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. br.	Ekonomski indikator	Očekivanje	Stvarno	Prethodno
			stanje	razdoblje
1.	Stopa inflacije – Njemačka (final.)	VELJ	2,7%	3,1%
2.	Stopa inflacije – Nizozemska (final.)	VELJ	2,7%	3,1%
3.	Stopa inflacije – Francuska (final.)	VELJ	3,1%	3,4%
4.	Stopa inflacije – Italija (final.)	VELJ	0,9%	0,9%
5.	Stopa inflacije – Španjolska (final.)	VELJ	2,9%	3,5%
6.	Stopa inflacije – Irska (final.)	VELJ	2,2%	2,7%
7.	Indeks veleprodajnih cijena – Njemačka (G/G)	VELJ	-	-2,7%
8.	Industrijska proizvodnja – EZ (G/G)	SIJ	-3,0%	0,2%
9.	Industrijske prodaje – Nizozemska (G/G)	SIJ	-	-16,3%
10.	Prerađivačka proizvodnja – Nizozemska (G/G)	SIJ	-	-3,3%
11.	Trgovinska bilanca- Irska (u milijardama EUR)	SIJ	-	4,35
12.	Trgovinska bilanca- Italija (u milijardama EUR)	SIJ	-	5,53
13.	Javni dug – Italija (u milijardama EUR)	SIJ	-	2.862,8
14.	Maloprodaja – Španjolska (G/G)	SIJ	3,0%	2,7%
15.	Maloprodaja – Italija (G/G)	SIJ	-	0,2%
16.	Stopa nezaposlenosti – Italija (Q/Q)	IV. kvartal	7,3%	7,6%

SAD

Prinosi američkih državnih obveznica su tijekom proteklog tjedna zabilježili rast duž cijele krive pod utjecajem objavljivanja podataka o potrošačkim i proizvođačkim cijenama, koju su ukazali na nastavak inflatornih pritisaka. Tržišni sudionici i dalje očekuju da bi prvo smanjenje kamatnih stopa od Fed-a moglo uslijediti u lipnju, a vjerojatnoća toga trenutačno iznosi 73%, što je manje u usporedbi sa 85%, koliko je iznosila prije objavljivanja podataka. Izvršni ravnatelj JPMorgan Chase & Co. Dimon je izjavio da bi Fed trebao odgoditi smanjenje kamatnih stopa dok ne bude više jasnijih podataka o stanju ekonomije.

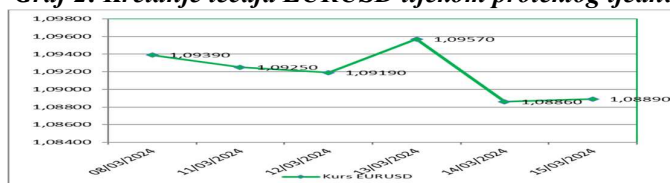
Prema rezultatima istraživanja Fed-a o očekivanjima potrošača u veljači, inflatorna očekivanja u jednogodišnjem horizontu su povećana na 3,04%, što je više u odnosu na 3,00% iz prethodnog mjeseca. Za trogodišnji i petogodišnji horizont inflatorna očekivanja su porasla na 2,7% i 2,9% sa prethodnih 2,4% i 2,5%, respektivno. Fed je priopćio da zatvara program za hitno kreditiranje, koji je pokrenut prije godinu dana nakon kolapsa SVB i drugih banaka. Cilj ovog programa je bio da osigura da banke mogu zadovoljiti potrebe štediša.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikator	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije (G/G)	VELJ	3,2%	3,1%
2.	Temeljna inflacija (G/G)	VELJ	3,8%	3,9%
3.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	VELJ	1,6%	1,0%
4.	Maloprodaja (M/M)	VELJ	0,6%	-1,1%
5.	Indeks cijena uvezenih dobara (G/G)	VELJ	-0,8%	-1,3%
6.	Indeks cijena izvezenih dobara (G/G)	VELJ	-1,8%	-2,2%
7.	Broj inicijalnih zahtjeva nezaposlenih za pomoć	9. ožuj	218.000	210.000
8.	Broj kontinuiranih zahtjeva nezaposlenih za pomoć	2. ožuj	1.905.000	1.794.000
9.	Industrijska proizvodnja (M/M)	VELJ	0,1%	-0,5%
10.	Iskorištenost kapaciteta	VELJ	78,3%	78,3%

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica rabljenja ili nemogućnosti rabljenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Graf 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom proteklog tjedna

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio pad sa razine od 1,0939 na razinu od 1,0889.

VELIKA BRITANIJA

Tržište Velike Britanije je tijekom proteklog tjedna bilo usmjereno ka objavljivanju podataka o zaposlenosti koji su ukazali na sporiji rast plaća nego što se očekivalo, te neočekivano povećanje stope nezaposlenosti. Ovo je doprinijelo rastu špekulacija o mogućim smanjenjima kamatnih stopa BoE, te se odrazilo na blagu deprecijaciju GBP. Objavljen je i podatak o mjesečnom rastu BDP koji je ukazao na to da se ekonomija Velike Britanije oporavila u siječnju 2024. godine, sa rastom 0,2% mjesečno, sukladno očekivanjima, nakon blage recesije koja je zabilježena u drugoj polovini 2023. godine. Međutim, BDP je i dalje ispod razine koja je zabilježena prije recesije i ekonomski izazovi su i dalje nazočni zbog visokih cijena energije i rastućih kamatnih stopa.

Ministar financija Hunt je izjavio da se Velika Britanija suočava sa veoma teškim zadatkom da smanji rast javnog duga koji je nastao tijekom pandemije Covid19, dodavši da će to biti dug i težak put, ali da treba pokušati. Ured za proračunsku odgovornost je prognozirao da će Huntovi planovi dovesti do povećanja osnovnog javnog duga na 93,2% BDP-a do 2027/2028. godine sa sadašnje razine od 88,8%, a da će se nakon toga postupno smanjiti.

Kvartalno istraživanje koje je sprovedla BoE o inflatornim očekivanjima je otkrilo da britanska javnost očekuje da će rast cijena za narednu godinu biti smanjen na najnižu razinu u posljednje tri godine, približavajući se dugoročnom prosjeku. Prosječna očekivanja za inflaciju u veljači su smanjena na 3% za narednih 12 mjeseci (najniža razina od kolovoza 2021. godine), što je manje u odnosu na 3,3%, koliko su očekivali u studenome. Inflatorna očekivanja nakon toga za narednih 12 mjeseci su ostala nepromijenjena na 2,8%, dok su očekivanja za horizont od 5 godina smanjena na 3,1% sa 3,2%. Inflacija potrošačkih cijena je bila na razini od 4% u siječnju i prosincu, što je znatno više od ciljane razine BoE.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno Razdoblje
1.	Prosječne mjesečne zarade (G/G)	SIJ	5,7%	5,6%	5,8%
2.	Stopa nezaposlenosti	SIJ	3,8%	3,9%	3,8%
3.	Broj zahtjeva za nezaposlene	VELJ	-	16.800	3.100
4.	BDP (M/M)	SIJ	0,2%	0,2%	-0,1%
5.	Industrijska proizvodnja (G/G)	SIJ	0,8%	0,5%	0,6%
6.	Trgovinska bilanca (u milijunima GBP)	SIJ	-3.000	-3.129	-2.603

Tijekom proteklog tjedna GBP je deprecirala u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio rast sa razine od 0,8508 na razinu od 0,8549. GBP je deprecirala i u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD zabilježio pad sa razine od 1,2858 na razinu od 1,2736.

JAPAN

Zahvaljujući revidiranju podataka o kretanju BDP-a u IV. kvartalu 2023. godine (u rast od 0,1% iz preliminarno izmjerenog pada od 0,1%), **japanska ekonomija je izbjegla tehničku recesiju**. Vrijednost japanskih akcija pala je u ponedjeljak za više od 2%, što je uzrokovano smanjenjem vrijednosti akcija povezanih sa industrijom čipova. Nikkei je zabilježio najznačajniji pad od listopada. Guverner BoJ Ueda je blago neutralizirao optimizam u vezi sa ekonomijom Japana, potvrđujući da postoji i oporavak, ali i da je slabost još uvijek nazočna, naročito u potrošnji. Dužnosnici BoJ razmatraju smanjivanje kupovine ETF-ova. Međutim, vlada mišljenje da će, i ako ukine podršku

tržištu akcija, banka vjerojatno ostati posvećena održavanju stabilnosti tržišta obveznica i spremna da intervenira u slučaju oštrog rasta prinosa. Predsjednik udruge bankara u Japanu je izjavio da postoji sve veća vjerojatnoća da će Japan ostvariti ciljanu razinu inflacije. Okončanje politike negativnih kamatnih stopa značilo bi izlazak Japana iz deflacije, iako je malo vjerojatno da će se drastično promijeniti način na koji banke Japana upravljaju imovinom. U fokusu je bilo i objavljivanje rezultata pregovora o plaćama, koji su pokazali značajna povećanja. Najveći industrijski sindikat Japana UA Zensen je izvijestio o najvećem prosječnom rastu plaća od 2013. godine, sa povećanjem od 5,9% za radnike sa punim radnim vremenom i 6,5% za radnike sa nepunim radnim vremenom. Veliki japanski proizvođači, na čelu sa Toyotom, pristali su u potpunosti ispuniti zahtjeve sindikata za povećanje plaća na ovogodišnjim pregovorima o plaćama. U petak je Rengo objavio da su se najveće tvrtke u Japanu dogovorile da primijene rast plaća od 5,28% u 2024. godini, te potvrdio da je ovo najznačajniji rast u posljednje 33 godine. Jiji Press je objavio je da BoJ vrši posljednje pripreme za ukidanje politike negativnih kamatnih stopa na sastanku ovog tjedna i da japanska Vlada i BoJ namjeravaju zadržati svoj zajednički inflacioni cilj od 2%. Prema posljednjem istraživanju Bloomberg Pulse, veći dio ispitanika (73%) očekuje da će BoJ povećati kratkoročnu kamatnu stopu na neku razinu između 0,01% i 0,5% sa -0,1%, koliko trenutačno iznosi. Njih 69% smatra da će JPY na kraju godine imati vrijednost između 120 i 140 prema USD. JPY je u prošloj godini zabilježio pad vrijednosti od 10% prema USD, odnosno najveći pad vrijednosti među 16 najznačajnijih valuta.

Tablica 7: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno	Prethodno	
			stanje	razdoblje	
1.	Monetarni agregat M2 (G/G)	VELJ	-	2,5%	2,5%
2.	Monetarni agregat M3 (G/G)	VELJ	-	1,8%	1,8%
3.	BDP (Q/Q) F	4. kvartal	0,3%	0,1%	-0,8%
4.	BDP deflator (G/G) F	4. kvartal	3,8%	3,9%	5,2%
5.	Narudžbe mašinskih alata (G/G) P	VELJ	-	-8,0%	-14,0%
6.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	VELJ	0,5%	0,6%	0,2%
7.	Indeks uslužnog sektora (M/M)	SIJ	0,1%	0,3%	0,5%

JPY je tijekom proteklog tjedna deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio rast sa razine od 160,86 na razinu od 162,31. JPY je deprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio rast sa razine 147,06 na razinu od 149,04.

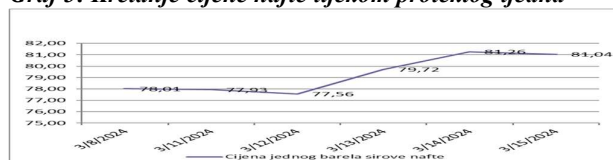
NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 78,01 USD (71,31 EUR).

Početkom tjedna cijena ovog energenta se kretala u uskom rasponu. Iako je u ponedjeljak i utorak bilježila blagi pad, cijena ovog energenta ostala je relativno stabilna, nakon što je OPEC potvrdio prognoze potražnje za 2024. i 2025. godinu, usprkos nastavku geopolitičkih tenzija. Ranije je OPEC objavio da su posljednja smanjenja ponude nafte stagnirala nakon što se Irak već drugi mjesec nije pridržavao dogovorenih kvota. EIA je objavila da se očekuje da proizvodnja nafte u SAD ove godine poraste na 13,19 milijuna barela dnevno (ranije očekivano 13,1 milijuna), a povećala je i prognoze proizvodnje za sljedeću godinu za 1,2% na 13,65 milijuna barela dnevno. Najnoviji podatci EIA pokazuju smanjenje zaliha sirove nafte za 1,54 milijuna barela dnevno, a očekivan je bio rast za 1 milijun barela dnevno. Cijena nafte je u srijedu zabilježila značajan rast od skoro 3%, potpomognut potencijalnim prekidom u snabdijevanju nakon ukrajinskih napada na ruske rafinerije. U četvrtak je cijena ovog energenta povećana na najvišu razinu od početka studenoga jer je Međunarodna agencija za energiju (IEA) povećala svoju projekciju rasta potražnje za naftom za 2024. godinu po četvrti put od studenoga zbog napada Huti pobunjenika koji su poremetili transport na Crvenom moru. Međutim, agencija je i dalje manje optimistična od OPEC-a. IEA je prognozirala rast od 1,3 milijuna barela dnevno, blago ga revidirajući naviše u odnosu na prošli mjesec. Ove godine je, nakon smanjenja ponude OPEC+, zabilježen blagi deficit u snabdijevanju. Krajem tjedna cijena nafte je blago smanjena, ali je ostala stabilna, posebice cijena kisele nafte, nakon što je administracija predsjednika Bidena objavila planove za kupovinu sirove nafte za rezerve za izvanredne situacije tijekom ljetne sezone. Tržište kisele nafte već se zaoštava zbog smanjenja proizvodnje od OPEC+ i očekivanja da će sankcije Venecueli biti obnovljene.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 81,04 USD (74,42 EUR). Cijena nafte je povećana u odnosu na prethodni tjedan za 3,88%.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tijekom proteklog tjedna

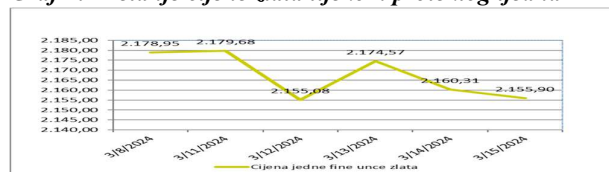


Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.178,95 USD (1.991,91 EUR).

Tijekom proteklog tjedna cijena zlata je bilježila volatilna kretanja. Početkom tjedna cijena ovog plemenitog metala je bilježila i dalje rekordno visoke nivoe, dok su tržišni sudionici bili u iščekivanju objavljivanja podataka o inflaciji u SAD, koji generalno utječu na dalje odluke Fed-a o kamatnim stopama. U utorak je objavljen podatak o stopi inflacije u SAD, koji je ukazao na nastavak inflatornih pritisaka, što se odrazilo na rast prinosa američkih državnih obveznica i, u konačnici, na smanjenje cijene zlata. U izvješću o kretanju cijene zlata analitičari Natixisa naveli su moguće čimbenike koji dovode do rasta cijene ovog plemenitog metala, a to su: rast potražnje centralnih banaka, eventualno brže smanjenje kamatnih stopa od očekivanog i/ili negativan pogled na makroscenu. Nakon rasta zabilježenog u srijedu, već u četvrtak je cijena zlata smanjena pod utjecajem rasta prinosa američkih državnih obveznica i aprecijacije USD, a nakon objavljivanja podataka o rastu proizvođačkih cijena iznad očekivanja. Cijena ovog plemenitog metala je krajem tjedna zabilježila blago smanjenje pod utjecajem nastavka rasta prinosa američkih državnih obveznica jer su investitori nastavili ublažavati očekivanja o smanjenju referentne kamatne stope Fed-a nakon jačih podataka o potrošačkim i proizvođačkim cijenama objavljenih prošle tjedna. Vodeća kompanija koja se bavi proizvodnjom zlata i istraživanjima vezanim za ovaj plemeniti metal u Australiji Regis Resources je objavila kako prognozira da će se proizvodnja zlata u ovoj godini povećati na 455.000 unci sa prethodnih 415.000 unci.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.155,90 USD (1.979,89 EUR). Cijena zlata je u proteklom tjednu zabilježila smanjenje od 1,06% na sedmičnoj razini.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tijekom proteklog tjedna



Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica rabljenja ili nemogućnosti rabljenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.